

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 549/2020-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, za ktorú koná Regionálna veterinárna a potravinová správa Michalovce, Sama Chalúпку 22, Michalovce, IČO 31 295 207, zastúpenej advokátskou kanceláriou PUCHALLA, SLÁVIK & partners s. r. o., Kmeťova 24, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 46/2018 zo 7. marca 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 145/2019 z 29. januára 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Slovenskej republiky, za ktorú koná Regionálna veterinárna a potravinová správa Michalovce, o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy

Michalovce, konajúcej v mene Slovenskej republiky (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 46/2018 zo 7. marca 2019 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 145/2019 z 29. januára 2020 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v konaní vedenom na Okresnom súde Rožňava (ďalej len „okresný súd“) v procesnom postavení žalobcu proti žalovanému [REDACTED] o zaplatenie peňažnej sumy vo výške 140 254,41 eur s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností bez právneho dôvodu, a to za obdobie do riadneho odovzdania nehnuteľnosti sťažovateľke.

3. Sťažovateľka svoj nárok opierala o skutočnosť, že v inom konaní bolo rozsudkom Okresného súdu Michalovce potvrdeným krajským súdom určené, že je výlučnou vlastníčkou nehnuteľností, ku ktorým si uplatňoval vlastnícke právo aj žalovaný. Vlastnícke právo bolo určené z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorou sťažovateľka pôvodne previedla svoje vlastnícke právo na tretiu osobu, ktorá ho previedla na žalovaného. Následne v konaní pred okresným súdom si sťažovateľka uplatňovala proti žalovanému nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie, počas ktorého žalovaný užíval nehnuteľnosti ako vlastné, a to do času nadobudnutia právoplatnosti rozsudku krajského súdu, ktorým bolo potvrdené, že sťažovateľka je výlučnou vlastníčkou určených nehnuteľností, ako aj po tomto dátume až do riadneho odovzdania a vypratania týchto nehnuteľností.

4. Žaloba sťažovateľky o vydanie bezdôvodného obohatenia bola rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 297/2013-600 zo 6. októbra 2017 zamietnutá z dôvodu, že podľa

názoru okresného súdu žalovaný v rozhodnom čase užíval nehnuteľnosti ako oprávnený držiteľ, preto vo vzťahu k vlastníkovi má iba povinnosť mu vec vydať. Za obdobie od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam do času jej riadneho odovzdania žalovaný užíval nehnuteľnosti so súhlasom sťažovateľky, pretože tá s ním odmietla uzatvoriť nájomnú zmluvu, pozastavila vypratanie nehnuteľností a prejavila záujem nehnuteľnosti previesť na žalovaného, čo napokon nebolo realizované.

5. Na odvolanie sťažovateľky krajský súd napadnutým rozhodnutím potvrdil rozsudok okresného súdu. Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie odôvodnené podľa § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktoré najvyšší súd odmietol z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

6. Sťažovateľka namieta rozhodnutie krajského súdu z dôvodu, že záver okresného súdu potvrdený aj krajským súdom o dobromyseľnosti žalovaného krajský súd nedostatočne odôvodnil a nevysporiadal sa relevantne s námietkou sťažovateľky, že dobrá viera žalovaného zanikla v okamihu, keď mu boli známe okolnosti, ktoré u neho objektívne museli vyvolať pochybnosti o tom, že mu dotknuté nehnuteľnosti právom patria. Najneskôr dňom podania žaloby o určenie vlastníckeho práva sťažovateľkou dobrá viera žalovaného zanikla. V dôsledku nezodpovedania tejto pre sťažovateľkin prípad relevantnej otázky zaťažil krajský súd svoje rozhodnutie vadou nezrozumiteľnosti a nepreskúmateľnosti. Krajský súd navyše na rozdiel od okresného súdu opieral svoje závery aj o právnu úpravu týkajúcu sa držby. Týmto založil svoje rozhodnutie na iných právnych dôvodoch ako súd prvej inštancie a jeho rozhodnutie je tzv. prekvapivým rozhodnutím.

7. Arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu podľa tvrdení sťažovateľky tkvie v nesprávnom posúdení nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, pretože krajský súd svojvoľne spojil prvky dvoch skutkových podstát bezdôvodného obohatenia, a to bezdôvodného obohatenia získaného z neplatného právneho úkonu a plnenia získaného bez právneho dôvodu. Sťažovateľka svoj nárok opierala o vrátenie plnenia získaného bez

právneho dôvodu. Z uvedených dôvodov je napadnuté rozhodnutie krajského súdu svojvoľné, neudržateľné a z ústavného hľadiska neakceptovateľné.

8. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľka uvádza, že dovolanie odôvodnila odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít týkajúcej sa otázky zániku dobrej viery držiteľa, ktorého dobromyseľnosť bola spochybnená skutočnosťami vyvolávajúcimi pochybnosť o tom, či je vlastníkom predmetných nehnuteľností.

9. Najvyšší súd napadnuté rozhodnutie založil na rozsiahlej argumentácii, ktorá bola pre sťažovateľku nová a nemala možnosť sa k nej vyjadriť. Dovolací súd podľa jej tvrdení mal snahu sa vysporiadať s tvrdeniami sťažovateľky o zániku dobrej viery žalovaného, avšak keďže táto otázka nebola riešená odvolacím súdom, dovolací súd tým neprípustne suploval rolu odvolacieho súdu. Okrem prekvapivosti tohto rozhodnutia sú závery najvyššieho súdu aj nelogické, pretože v rámci svojej argumentácie sa odvoláva na rozhodnutia súdov uprednostňujúce princíp dobromyseľného nadobúdateľa pred nedbalým vlastníkom. Tieto rozhodnutia boli vydané až po právoplatnosti rozhodnutí, ktorým bolo určené vlastnícke právo v prospech sťažovateľky.

10. Sťažovateľke nebolo umožnené vyjadriť sa pred rozhodnutím dovolacieho súdu k právnemu posúdeniu otázky zániku dobrej viery žalovaného doručením žaloby o určenie vlastníckeho práva, keďže tento právny názor nebol obsiahnutý v rozhodnutiach súdov nižších inštancií, čím aj napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je prekvapivým. Podľa sťažovateľky najvyšší súd neprimerane prekročil svoju právomoc dovolacieho súdu, keď doplnil chýbajúcu argumentáciu súdov nižších stupňov. Sťažovateľke tým podľa jej názoru bola odňatá aj možnosť konať pred súdom.

11. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že v rámci neprípustného rozsiahleho právneho posudzovania záverov rozhodnutia krajského súdu, ktoré prekročilo medze sťažovateľkou formulovaných dovolacích dôvodov, založil najvyšší súd svoje rozhodnutie na skutkových zisteniach, ktoré súdy nižších inštancií vôbec neposudzovali, resp. neboli predmetom

dokazovania. O to viac trpí rozhodnutie najvyššieho súdu vadami nezrozumiteľnosti a nepreskúmateľnosti. Poukázala na judikatúru Ústavného súdu Českej republiky, z ktorej vyplýva: „*Ak dovolací súd odníme stranám sporu možnosť efektívne argumentovať tým, že po skutkovej ako aj právnej stránke veci zmení napadnuté rozhodnutie a vysloví právny názor, ktorý nebolo možné na základe skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie predvídať, je rozhodnutím prekvapivým (nález Ústavného súdu ČR zo dňa 09.02.2016 sp. zn. II. ÚS 312/15).*“

12. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré žiada obe zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Sťažovateľka si zároveň uplatňuje nárok na náhradu trov konania.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej

spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu z dôvodu, že podľa tvrdení sťažovateľky krajský súd vec právne posudzoval podľa nesprávnych ustanovení týkajúcich sa jednotlivých skutkových podstát bezdôvodného obohatenia, rozhodnutie krajského súdu sa nedostatočne vysporiadalo s tvrdeniami sťažovateľky týkajúcimi sa časového okamihu zániku dobromyseľnosti žalovaného. Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu sa podľa sťažovateľky tento nedostatok snažilo odstrániť, čím ale najvyšší súd neprípustným spôsobom rozšíril predmet dovolacieho prieskumu nad rámec podaného dovolania, ako aj nad rámec skutkového stavu zisteného súdmi nižších inštancií, jeho rozhodnutie je prekvapivé a nepreskúmateľné.

22. Pred pristúpením k predbežnému prejednaniu podanej ústavnej sťažnosti ústavný súd s poukazom na nález č. k. II. ÚS 455/2012-109 z 2. decembra 2015 posúdil, či Slovenská republika ako sťažovateľka je spôsobilou byť nositeľkou základných práv a slobôd, ktoré namieta. V tejto veci vystupovala sťažovateľka ako nositeľka procesného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého porušenie namieta a ktorého môže byť v okolnostiach danej veci nositeľkou (porovnaj tiež rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1052/10 a sp. zn. I. ÚS 1744/10).

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

23. Sťažovateľka vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu uvádza, že toto rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, pretože krajský súd sa nevysporiadal s jej námietkou týkajúcou sa časového okamihu zániku dobromyseľnosti žalovaného a nesprávne právne posúdil jej nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia. V podanom dovolaní sťažovateľka vytýkala krajskému súdu nedostatok odôvodnenia a nesprávne právne posúdenie prejednávaneho sporu, pričom formulovala dovolacie otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Napokon aj v podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka opakuje svoju argumentáciu s následkom tvrdeného porušenia ňou označených základných práv. Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ústavný súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci je dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP a nedostatkom odôvodnenia rozhodnutia možno založiť prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, podanie dovolania nebolo zo zákona vylúčené a sťažovateľka túto možnosť aj využila. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľke domôcť sa ochrany svojich základných práv proti ich porušeniu napadnutým rozhodnutím krajského súdu v dovolacom konaní, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany.

24. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti z uvedených dôvodov (bod 21 tohto odôvodnenia) podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu

25. Ústavný súd uvádza, že obsah základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je v tomto prípade zhodný, a preto ich namietané porušenie ústavný súd preskúmal spoločne.

26. Pre účely preverenia opodstatnenosti tvrdení sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu sa ústavný súd oboznámil s obsahom tohto rozhodnutia.

27. V prvom rade je potrebné poukázať na skutočnosť, že hoci sťažovateľka v podanom dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a formulovala tri dovolacie otázky, najvyšší súd posúdil podané dovolanie v zmysle § 124 ods. 1 CSP podľa jeho obsahu a identifikoval, že sťažovateľka namieta aj prekvapivosť, nepreskúmateľnosť a nedostatok odôvodnenia rozhodnutí okresného súdu, ako aj krajského súdu, čo zakladá voči rozhodnutiu krajského súdu prípustnosť dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

28. V tomto ohľade najvyšší súd skonštatoval, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu netrpí vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou, závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, preskúmateľné, ich záver o dobromyseľnosti žalovaného aj po podaní žaloby o určenie vlastníckeho práva je riadne zdôvodnený a reflektuje námietky oboch strán sporu. Rovnako dovolací súd nezistil ani vadu prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože ten svoje závery založil na právnom názore, aký bol vyslovený už v rozhodnutí okresného súdu. Z uvedených dôvodov z dovolania podaného sťažovateľkou nevyplývala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

29. Najvyšší súd vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedol, že podľa názoru sťažovateľky odvolací súd v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu posúdil tieto otázky:

I. Otázka posúdenia žalovaného ako vlastníka predmetných nehnuteľností, hoci v konaní bola preukázaná absolútna neplatnosť právneho úkonu, na základe ktorého mal tieto nehnuteľnosti nadobudnúť.

II. Otázka postavenia žalovaného ako dobromyseľného držiteľa napriek tomu, že v konaní boli preukázané skutočnosti objektívne spôsobilé vyvolať uňho pochybnosti o tom, že mu predmetné nehnuteľnosti skutočne patria.

III. Otázka posúdenia vzniku nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia.

30. K prvej dovolacej otázke najvyšší súd uviedol, že túto otázku sťažovateľka účelovo vybrala z kontextu celého rozhodnutia krajského súdu, pričom krajský súd uviedol, že žalovaný konal vo viere, že je vlastníkom nehnuteľností, pretože mu svedčal aj zápis v katastri nehnuteľností, a po tom, ako súd právoplatne rozhodol, že z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľkou a právnym predchodcom žalobcu je vlastníkom nehnuteľností sťažovateľka, možno žalovaného v rozhodnom čase posudzovať ako oprávneného držiteľa. Z uvedených dôvodov vyhodnotil najvyšší súd túto otázku ako zmätočnú a tak aj nespôsobilú založiť prípustnosť dovolania.

31. Podľa najvyššieho súdu podstatou sporu bolo posúdenie otázky dobromyseľnosti žalovaného ako držiteľa a posúdenie časového trvania jeho dobromyseľnosti, čo je aj sťažovateľkinou druhou dovolacou otázkou.

32. V rámci kritérií, podľa ktorých sa dobromyseľnosť držiteľa v zmysle § 130 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) posudzuje, najvyšší súd vychádzal z judikátu V 5/1989: *„Skutočnosť, či je držiteľ dobromyseľný je potrebné hodnotiť vždy objektívne. Rozhodujúce je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu rozumne požadovať od každého subjektu, mal, resp. mohol mať, alebo nemal, prípadne nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec patrí. Dobromyseľnosť je teda*

presvedčenie nadobúdateľa, že nekoná bezprávne, keď si prisvojuje určitú vec. Ide o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu, ktoré samo osebe nemôže byť predmetom dokazovania. Predmetom dokazovania môžu byť skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno vyvodit' presvedčenie nadobúdateľa, že vec mu patrí.“

33. V závere najvyšší súd uviedol, že žalovaný bol dobromyseľným držiteľom predmetných nehnuteľností. Svoj záver oprel jednak o okolnosti, za ktorých žalovaný nadobudol nehnuteľnosti (kúpna zmluva spísaná do notárskej zápisnice, kúpa od fyzickej osoby, riadne zaplatená kúpna cena, povolenie vkladu vlastníckeho práva orgánom správy katastra), a ďalej zohľadnil správanie žalovaného po nadobudnutí vlastníckeho práva (do nehnuteľností investoval, staral sa o ne ako riadny hospodár, využíval ich na výkon svojej praxe veterinárneho lekára). Žalovanému boli známe aj okolnosti, za ktorých boli predmetné nehnuteľnosti prevádzané zo sťažovateľky na právneho predchodcu žalovaného (existoval tu záujem sťažovateľky nehnuteľnosti predať, sťažovateľke bola riadne uhradená kúpna cena), a nič nenasvedčovalo tomu, že by sa v rámci prevodu vlastníckeho práva zo sťažovateľky na právneho predchodcu žalovaného mohli vyskytnúť prípadné vady s následkom neplatnosti tohto prevodu.

34. Ďalej najvyšší súd uviedol, že to bola sťažovateľka, ktorá mala povinnosť zabezpečiť súhlas Ministerstva financií Slovenskej republiky. Tento nedostatok spôsobil okrem iných okolností (nesplnenie špeciálnych náležitostí kúpnej zmluvy o prevode majetku štátu) neplatnosť kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľkou a právnym predchodcom žalovaného. Najvyšší súd vyvodil, že obe zmluvné strany považovali zmluvu za bezchybnú, nasvedčovalo o tom aj ich správanie. Na základe týchto premís najvyšší súd skonštatoval, že držba uvedených nehnuteľností bola od momentu jej vzniku oprávnená.

35. Najvyšší súd sa zaoberal aj otázkou, dokedy možno žalovaného považovať za dobromyseľného, teda okamihom zániku dobromyseľnosti držby žalovaného. Najvyšší súd uviedol, že oprávnená držba žalovaného trvala aj počas súdneho konania o určenie vlastníckeho práva. Tento záver zdôvodnil tým, že v konaní o určenie vlastníckeho práva

došlo ku kolízii dvoch právnych princípov, a to princípu *nemo plus iuris ad alium tranfere potest quam ipse habet* – nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má, a princípu ochrany dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa. Tento konflikt bol v konkrétnom prípade vyriešený v prospech sťažovateľky. Existovala tu ale možnosť, že sa konajúce súdy priklonia aj na stranu ochrany dobromyseľného nadobúdateľa, žalovaný mohol teda dôvodne predpokladať, že jeho vlastnícke právo mu ostane zachované. Najvyšší súd uzavrel, že žalovaného „dobrej viere pri uchopení držby týchto nehnuteľností ako ústavnoprávnej hodnote, s prihliadnutím na princíp právnej istoty a materiálneho poňatia právneho štátu, musí byť poskytnutá široká ochrana a musí byť postavená na rovnakú úroveň ako vlastnícke právo skutočného vlastníka, a to až do momentu, kedy súd zistil, že z oboch týchto právom chránených a vzájomne kolidujúcich hodnôt nemožno zachovať maximum, ale je nutné uprednostniť jednu z nich a právoplatne o tom rozhodol“.

36. Z uvedených záverov o dobromyseľnosti žalovaného jednak pri nadobudnutí predmetných nehnuteľností, ako aj počas trvania súdneho konania o určenie vlastníckeho práva k týmto nehnuteľnostiam až do jeho právoplatného skončenia najvyšší súd vyvodil, že odvolací súd sa pri posúdení otázky, či držba žalovaného bola oprávnená, neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, práve naopak, túto otázku posúdil v súlade s ňou a vecne správne. Samotná kritika záverov odvolacieho súdu formulovaná sťažovateľkou v podanom dovolaní nemôže založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

37. K tretej dovolacej otázke (posúdenie podmienok vzniku nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia) najvyšší súdu uviedol, že táto otázka nie je významná pre túto vec, pretože jej nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia sťažovateľke nevznikol. Ani táto otázka nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

38. Vo výsledku bolo dovolanie podané sťažovateľkou odmietnuté z dôvodu podľa § 447 písm. c) CSP, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

39. Uvedené závery najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu sú ústavne udržateľné a negatívnym spôsobom nezasahujú do sťažovateľkou označených práv, ktorých porušenie namieta. Ústavný súd poznamenáva, že z hľadiska základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie najvyšší súd vyčerpávajúcim spôsobom vyhodnotil sťažovateľkou podané dovolanie, pristúpil k nemu v súlade s materiálnym spôsobom chápania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, vyhýbal sa prílišnému formalizmu, čo možno hodnotiť ako pozitívny posun v rámci odôvodňovania tzv. dovolacích rozhodnutí najvyšším súdom.

40. Ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj požiadavka predchádzať tzv. prekvapivým rozhodnutiam (I. ÚS 736/2016, III. ÚS 52/2019, II. ÚS 407/2016), a to v kontexte zachovania právnej istoty účastníkov konania z pohľadu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre definoval tzv. prekvapivé rozhodnutie, o ktoré ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných zásadne odlišných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, pričom zároveň odvolací súd účastníkovi konania neumožní vyjadriť sa k jeho iným (odlišným) právnym záverom, teda účastník konania nemá možnosť právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili ako významné (m. m. II. ÚS 407/2016, I. ÚS 736/2016). Prekvapivé rozhodnutie možno definovať ako rozhodnutie, ktoré vychádza z odlišných právnych premís, aké boli dosiaľ účastníkmi, ale aj súdom nižšej inštancie v konaní prezentované, pričom súd sa účastníkom neumožnil vyjadriť vopred k zamýšľanej zmene, čím porušil ich právo vyjadriť sa k svojej veci. Posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností (III. ÚS 52/2019). O prekvapivom rozhodnutí možno hovoriť aj za situácie, keď sa aplikuje autoritatívny výklad novej právnej úpravy, ktorý nebol predvídateľný a ktorý vedie k odňatiu práva na súdnu ochranu (II. ÚS 570/2017).

41. Ústavný nezaznamenal, že by sa najvyšší súd zaoberal otázkami, ktoré neboli predmetom dovolacieho prieskumu, resp. jeho prvej fázy skúmania prípustnosti dovolania. Naprieč celým súdnym konaním súdy jednotne konštatovali, že žalovaný bol

dobromyseľným držiťelom v zmysle § 130 Občianskeho zákonníka a sťažovateľke nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia vôbec nevznikol. Nemožno preto súhlasiť s námietkami sťažovateľky, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu je prekvapivým z hľadiska požitia inej právnej normy, resp. iného právneho predpisu, ako súdmi nižších inštancií.

42. Pokiaľ ide o prekvapivosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu z hľadiska namietaných nových skutkových zistení, resp. uvedenia skutkového stavu, ktorý súdy nižších inštancií vôbec nezistili, ústavný súd uvádza, že v takomto prípade sú prípustné úvahy o existencii vady nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ak by bolo založené na skutkovom stave, ktorý nezodpovedá skutkovému stavu zistenému v predchádzajúcich fázach konania, čo namieta aj sťažovateľka. V dovolacom konaní je najvyšší súd viazaný skutkovým stavom, ako bol ustálený súdmi nižších inštancií. Ústavný súd nezaznamenal, že by najvyšší súd svoje právne posúdenie veci oprel o skutkový stav, ktorý nebol súdmi nižších inštancií zistený. Už v konaní pred okresným súdom bolo preukázané, akým spôsobom nadobudol vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam právny predchodca žalovaného a následne aj žalovaný, a z týchto okolností vychádzal krajský súd a aj najvyšší súd.

43. Vo vzťahu k dobe trvania dobromyseľnej držby žalovaným krajský súd konštatoval (bod 56 napadnutého rozhodnutia krajského súdu), že počas trvania súdneho konania žalovaný hospodáril s nehnuteľnosťami ako riadny hospodár, a teda ho považoval za dobromyseľného držiťela.

44. Na podporu právneho záveru krajského súdu o dobromyseľnosti žalovaného v tom, že mu predmetné nehnuteľnosti patria aj počas konania o určení vlastníckeho práva k nim, najvyšší súd rozsiahlejšie argumentoval stretom ochrany práv pôvodného vlastníka s ochranou práv dobromyseľného nadobúdateľa. Uviedol, že žalovaný mal legitímne očakávanie, že spor môže byť rozhodnutý aj v jeho prospech, a preto jeho dobromyseľnosť nezanikla ani podaním žaloby o určení vlastníckeho práva a trvala až do právoplatného ukončenia tohto sporu. Je pravdou, že takéto odôvodnenie trvania dobromyseľnosti žalovaného nebolo obsahom odôvodnení rozhodnutí súdov nižších inštancií. Ide o argument použitý až najvyšším súdom, ktorý je však vyjadrený na podporu správnosti záverov súdov

nižších stupňov, nezhoršuje právne postavenie ani jedného účastníka konania. Sťažovateľka zastáva názor, že pred vyslovením tejto konštrukcie ju mal najvyšší súd upozorniť na možnosť jej použitia a umožniť jej vyjadriť sa, eventuálne rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie s vysloveným záväzným právnym názorom. Ústavný súd k tomuto uvádza, že na postup navrhovaný sťažovateľkou nebol daný dôvod. V tomto prípade najvyšší súd nepoužil pri rozhodovaní iný právny predpis, ktorý by v konaní na predchádzajúcich inštanciách použitý nebol, a nešlo ani o novú skutkovú okolnosť, pretože uplatňovanie nových prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany je v dovolacom konaní vylúčené (§ 435 CSP). Doplňenie právnej argumentácie je v plnej miere akceptovateľné osobitne v prípade posudzovania prípustnosti dovolania podaného z dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 CSP.

45. Sťažovateľkou tvrdená nelogickosť uplatnenia princípu ochrany dobrej viery nadobúdateľa na posudzovanie otázky trvania dobromyseľnosti držby žalovaného aj počas konania o určenie vlastníckeho práva v situácii, keď najvyšší súd uviedol, že žalovaný mohol legitímne očakávať, že v konaní o určenie vlastníckeho práva bude poskytnutá ochrana jeho vlastníckemu právu nadobudnutému v dobrej viere, podporená judikatúrou, ktorá podľa sťažovateľky bola aktuálnou až po skončení uvedeného konania, neobstojí, pretože aj keď v čase trvania sporu o určenie vlastníckeho práva prevažovala judikatúra uprednostňujúca ochranu práv skutočného vlastníka, nemožno absolútne vylúčiť existenciu právnych názorov zastávajúcich opačný postoj k uvádzanému konfliktu, ktoré napokon aj viedli k prekonaniu absolútnej ochrany práv skutočného vlastníka. Okrem toho princíp ochrany dobromyseľného nadobúdateľa bol prezentovaný právnou vedou už skôr (porov. I. ÚS 549/2015, bod 17).

46. Na základe uvedených záverov ústavný súd konštatuje, že nenašiel žiadnu príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu.

47. O zjavne neopodstatnenej ústavnej sťažnosti pritom možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

48. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v nej.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu